

●◼ Ora de cinema

Program de educație cinematografică și educație prin film

ACTIVISM ȘI NESUPUNERE CIVILĂ:
DESPRE DREPTURI ȘI
RESPONSABILITĂȚI

SACRIFICAT

Sacrificed (titlu internațional)

Sacrifiée (titlu original),

regia David Sanchez,

Canada, 2021,

scurtmetraj documentar,

durata: 12 minute

Fișă dezvoltată în parteneriat cu **primul festival de film din România pentru copii și tineri pe tema educației de mediu**,
Culmea: Film și educație de mediu - culmeafestival.ro

Competențe consiliere și orientare:

- Autocunoaștere și dezvoltare personală
- Proiectarea unei strategii de comunicare eficientă în familie
- Elaborarea unui plan de îmbunătățire a autocontrolului emoțional
- Evaluarea respectării drepturilor și responsabilităților membrilor familiei
- Aplicarea principiilor unei comunicări interpersonale pozitive

Fișa poate fi folosită și la următoarele materii:

logică, psihologie, educație civică, istorie, limba franceză, gândire critică, opțional educație vizuală, opțional educație cinematografică

Nivel: Clasa a XI-a - a XII-a

Recomandare de vârstă +16 ani, respectiv pentru tineri care se pregătesc să devină cetățeni cu drepturi și responsabilități depline, între care inclusiv dreptul de vot.

CUPRINS

- Despre film
- Despre regizor
- Despre nesupunere civilă, inconștiență sau curaj? - o discuție cu regizorul David Sanchez
- Elemente de contextualizare
- Termeni și concepte: nesupunere civilă, activism de mediu, artă și cultură protestatară
- Subiecte de discuție și activități propuse
- Filmografie

DESPRE FILM

Flavie este o adolescentă de 15 ani, îndrăzneată și încăpățânată, care este gata să folosească nesupunerea civilă pentru a-și apăra convingerile sociale și de mediu, chiar dacă asta înseamnă să se confrunte cu jadarmii și justiția.

Într-o discuție cu părinții săi despre consecințele acțiunilor sale, aceștia vor merge atât de departe încât să-și confrunte viziunile proprii despre viitor și metodele pe care le au la îndemână sau pe care sunt dispuși să le aplice pentru a schimba lucrurile în bine. **Sacrificat** ne pune în față un schimb surprinzător și curajos de principii de viață între două generații.

DESPRE REGIZOR

Prin întâlnirile cu alții, David Sanchez a învățat, pe cont propriu, principiile sunetului, imaginii și montajului. Cu camera de filmat în mână, el a călătorit prin lume timp de aproape patru ani, documentându-și întâlnirile întâmplătoare și experiențele vibrante.

După ce s-a pregătit în producția de filme documentare la L'Inis (Institutul Național pentru Imagine și Sunet din Montreal, Canada), fiind absolvent al programului Documentar, profil regie 2020-2021, David se concentrează în prezent pe transmiterea poveștilor celor care luptă pentru dreptatea socială, contribuind astfel în felul său la dinamica și evoluția societății.¹ Înainte de *Sacrificat* el a mai regizat documentarele *Demnitate / Dignity* (2020) și *Fermele urbane din Detroit / Detroit's urban farms* (2019).

Scurtmetrajul *Sacrificat* a rezonat cu publicuri la nivel mondial, determinând reflecția asupra problemei critice a schimbărilor climatice. Premii câștigate: Cel mai bun scurtmetraj documentar la Early Bird International Student Film Festival (2021, Sofia, Bulgaria), Cel mai bun scurtmetraj documentar la Social Justice Film Festival (2022, Seattle, SUA), Cel mai bun regizor la Climate Future Film Festival (2023, Rhode Island, SUA).

Sacrificat în circuitul festivalier internațional: Festival Émergence (2022, Montréal), Festival de Saint-Séverin (2022, Québec), Psaroloco International Children's & Young People's Film Festival (2023, Le Pirée, Grecia), Okolišni Filmski Festival (2023, Zagreb, Croația), Rhodope International Documentary Film Festival (2023, Smolyan, Bulgaria), Feminist Border Arts Film Festival (2023, Las Cruces, SUA), Dokufest (2023, Prizren, Kosovo),² Cinemateca Culmea: Educație de Film și Mediu (2024, Brașov, România).

1. Prezentarea lui David Sanchez pe site-ul L'Inis (Institutul Național pentru Imagine și Sunet din Montreal, Canada)
<https://inis.qc.ca/bottin/david-sanchez>

2. Lista de premii și selecții în festivaluri ale scurtmetrajului studențesc *Sacrificat*
<https://inis.qc.ca/projets-etudiants/sacrifiee>

Când l-am abordat pentru a-i cere drepturile de difuzare pentru scurtmetrajul *Sacrificat* pe platforma **Ora de cinema**, regizorul David Sanchez a scris:

„Ohh, asta e grozav! Sunt atât de recunoscător că filmul rămâne în viață undeva, cumva, și mai ales pentru tineri! Vă mulțumesc pentru oportunitate.”

Documentarul e făcut în primul și în primul rând pentru tineri. Iată un argument și în motivația juriului care a premiat *Sacrificat* drept Cel mai bun scurtmetraj documentar la ediția din 2021 a Festivalului Internațional de Film Studentesc Early Bird, din Sofia, Bulgaria:

„Portret psihologic sensibil al unei familii grijulii din clasa mijlocie și al unei adolescente rebele, care refuză să se conformeze normelor societății și acționează cu îndrăzneală.”³

David Sanchez , fotografiat de Vivien Gaumand, L'inis

3. Prezentarea câștigătorului pentru categoria Cel mai bun scurtmetraj documentar la Early Bird International Student Film Festival, ediția 2021, în Sofia, Bulgaria.
<https://earlybirdfest.org/best-documentary-award-2021/page.html>

INTERVIU CU REGIZORUL PENTRU ORA DE CINEMA

Cum ai defini nesupunerea civilă, în special din punctul de vedere al unui adolescent?

Nesupunerea civilă este necesară atunci când toate cererile nu au primit răspuns, precum petiții, proteste în stradă etc. Este o tactică activistă folosită printre altele pentru a face presiune asupra statului să ia măsuri. Fiecare tactică este valabilă, atâta timp cât este pașnică. Apare atunci când un cetățean nu respectă legile pentru a revendica un drept care i-a fost refuzat. De exemplu, în acest caz, dreptul la un mediu în care poate trăi generația viitoare.

În ce alte povești despre cei care luptă pentru dreptatea socială ai fost implicat și cum îți păstrezi motivația și etica muncii în timp ce documentezi astfel de lupte?

M-am implicat recent în ocuparea unui vechi garaj industrial revendicat de un grup de cetățeni pentru a-l transforma într-un centru social pentru populația din cartier. Ocupația a fost ilegală, iar poliția s-a implicat fără succes pentru a o stopa deoarece eram prea mulți oameni și au fost nevoiți să cheme sprijin. Cu cât comunitatea este mai mare, cu atât devine mai puternică și mai multe acțiuni devin posibile. Asta mă motivează: relațiile care formează o astfel de comunitate sunt atât de inspiraționale și acesta este lucrul pe care vreau să-l

documentez prin filmele mele. Mă implic și eu în aceste relații, leg prietenii și vreau să lupt cu ei pentru drepturile noastre!

Ce ți-ar plăcea să însemne pentru public vizionarea documentarului tău, *Sacrificat*?

Că opinia ta și perspectiva ta asupra lumii sunt relevante. Sunteți oameni îndrăzneți și importanți, la fel de mult ca adulții și aveți dreptul să vă spuneți cuvântul în chestiuni politice, chiar dacă politica este văzută ca o lume a adulților. Aveți mai mult impact decât credeți că puteți avea și este timpul să luați măsuri pentru lumea pe care o veți moșteni.

Ne poți spune ceva despre ce face Flavie în prezent (dacă ai ținut legătura cu ea)? Spre ce carieră s-a îndreptat, ce o entuziasmează acum?

Flavie studiază acum la o școală de teatru (are atât de mult talent pentru actorie). Ea nu mai este implicată în activism atât de mult pe cât a fost, dar continuă să fie necruțătoare în diferite probleme politice asupra cărora are o părere. La fel ca majoritatea tinerilor, nu este foarte sigură despre ce vrea să facă în viitor, dar cu siguranță vrea să aibă un impact asupra comunității sale, indiferent de calea pe care o parcurge până la urmă.

ELEMENTE DE CONTEXTUALIZARE

Nesupunerea civilă constă în acțiuni prin care este atrasă atenția asupra unor reguli sau legi considerate a fi greșite sau nedrepte, **folosind forme pașnice de protest.**

Un exemplu faimos de nesupunere civilă este când Martin Luther King Jr. a condus proteste pașnice împotriva legilor care îi tratau nedrept pe afro-americani în SUA.

Am un vis că, într-o zi, pe dealurile roșii ale Georgiei, fiii foștilor sclavi și fiii foștilor proprietari de sclavi vor putea să stea împreună la masa frăției.⁴ – extras din discursul lui Martin Luther King Jr. din august 1963.

Mahatma Gandhi e de asemenea faimos pentru acțiunile sale de nesupunere civilă, când a refuzat să respecte legile britanice în India pentru a obține independența țării sale.

Nesupunerea civilă este o formă de protest care folosește **acțiuni simbolice**, precum prezența fizică sau staționarea în locuri interzise, refuzul de a plăti taxe considerate nedrepte sau organizarea de marșuri stradale.

Secvență din documentarul Sacrificat de la un protest la care a participat adolescența Flavie

Plimbarea climatică organizată de Culmea: Film și Educație de Mediu în septembrie 2024 la Brașov

4. Transcrierea discursului I have a dream rostit de Marthin Luther King Jr. în 1963
<https://www.npr.org/2010/01/18/122701268/i-have-a-dream-speech-in-its-entirety>

Un raport din 2023, co-finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Asociația de Asistență și Programe pentru Dezvoltare Durabilă, arată că 3 din 5 tineri români consideră schimbările climatice ca fiind o prioritate. Într-un alt sondaj, din 2021, făcut în 23 de țări europene, printre care și România, agenția de cercetare IPSOS arată că schimbările climatice și degradarea mediului au fost clasate de tineri pe locul cel mai înalt ca fiind problemele cele mai grave cu care se confruntă omenirea.⁶

În 2023 a fost inițiat festivalul Culmea: film și educație de mediu, la Brașov.

„E nevoie de selecții speciale pentru copii și tineri, pe zona de mediu, schimbări climatice. Aici chiar dezvoltăm o expertiză pe selecție de film. Ea poate fi exportată către alte festivaluri de film și organizații”, explică Sabina Baci, fondatoarea festivalului.

CULMEA face parte din European Children Film Association, o organizație care unește festivaluri de film pentru copii și tineret din peste 43 de țări. E singurul festival cu focus pe mediu.⁷

6. Conversație cu lipici cu Sabina Baci despre CULMEA, primul festival de film pentru copii și tineri care abordează teme despre criza climatică

<https://oanafilip.substack.com/p/conversație-lipici-sabina-baci>

7. CULMEA | Schimbările climatice pe înțelesul copiilor. Festivalul care folosește filmul pentru a face educație ecologică

<https://panorama.ro/festival-culmea-brasov-clima-film-copii/>

TERMENI ȘI CONCEPTE

Activism de mediu înseamnă să iei măsuri pentru a proteja natura și planeta noastră. Este despre a lupta împotriva lucrurilor care dăunează mediului, cum ar fi poluarea, defrișările sau schimbările climatice, și a încerca să convingi pe alții să facă același lucru.

Cum arată activismul de mediu?

- Poți participa la proteste pentru a cere guvernelor să protejeze pădurile sau să reducă poluarea.
- Poți organiza campanii pentru a educa oamenii să recicleze sau să reducă folosirea plasticului.
- Unii activiști plantează copaci, curăță parcurile sau râurile și promovează energia verde, cum ar fi energia solară sau eoliană.

Un exemplu celebru este Greta Thunberg, care a lansat prima grevă școlară din lume pentru climă când era în clasa a 9-a (în 2018), iar acțiunea ei a ajuns să inspire milioane de oameni din toată lumea să-și dorească un viitor mai verde.

Activismul de mediu înseamnă să ai grijă de planetă și să încerci să faci o diferență, chiar și prin gesturi mici. Totul începe de la dorința de a avea o lume mai sănătoasă pentru toată lumea.

Informații despre evenimentul de mediu Plimbarea climatică organizat de echipa Culmea în septembrie 2024 la Brașov. ⁵

5. Evenimentul online Plimbare Climatică: https://www.facebook.com/events/1618630899066120/?active_tab=discussion&locale=ro-RO

TERMENI ȘI CONCEPTE

Energie verde - Vine din natură și nu poluează aerul, apa sau solul. Se obține din surse precum soarele, vântul, apa sau plantele și, spre deosebire de combustibilii fosili (cum ar fi petrolul sau cărbunele), nu dăunează mediului. Este o soluție prietenoasă cu planeta și ne ajută să avem un viitor mai sănătos.

Amprenta de carbon - Ca o „urmă invizibilă” a fiecărui om, dar cu efecte foarte concrete asupra planetei, amprenta de carbon este cantitatea de gaze cu efect de seră (mai ales dioxid de carbon) pe care o producem prin acțiunile noastre. De exemplu, când folosim mașina, când producem electricitate din cărbune, când zburăm cu avionul sau aruncăm mâncare rezultă gaze care contribuie la schimbările climatice. Cu cât e mai mică amprenta noastră de carbon, cu atât ajutăm mai mult mediul înconjurător.

Schimbări climatice - Schimbările climatice sunt modificări mari și de durată ale vremii pe Pământ. Asta înseamnă că temperaturile cresc sau scad mai mult decât normal, iar fenomenele meteo devin mai extreme – cum ar fi veri foarte fierbinți, ploi puternice sau ierni mai blânde. Cea mai mare cauză este poluarea produsă de oameni, mai ales prin arderea combustibililor fosili (ca petrolul sau cărbunele), care eliberează gaze ce încălzesc planeta. Schimbările climatice afectează natura, animalele și chiar modul în care trăim noi.

Zero waste - Să nu irosim nimic și să aruncăm cât mai puțin posibil la gunoi. Refolosim, reparăm, reciclăm. În loc să cumpărăm mereu obiecte noi și să le aruncăm repede (ca în cele din urmă ele să ajungă ca deșeuri undeva în natură), încercăm să facem alegeri care protejează natura. În plus, evităm să cumpărăm lucrurile de care nu avem cu adevărat nevoie.

Reportaj CNN despre deșertul din Chile acoperit cu mormane de haine aruncate: <https://edition.cnn.com/videos/world/2023/07/21/exp-fast-fashion-franklin-wallis-intv-072101aseg2-cnni-world.cnn>

SUBIECTE DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI PROPUSE

- Discutați despre așteptările pe care societatea le are de la tineri (to be prosperous and to live happily – să fie prosperi și să trăiască fericiți) în comparație cu așteptările pe care le au tinerii de la societatea în care trăiesc (să protejeze mediul și, implicit, viitorul lor).
- Ce știți despre dreptul de a milita și de a protesta? Ce știți despre drepturile voastre în acest moment? Ați consultat vreodată ghidul practic de educație juridică ELEVUL ȘI LEGEA, realizat de Cristi Danileț (avocat, fost judecător)?⁸ Extrageți 2-3 concepte relevante din ghid și identificați abilitatea lor practică în viața voastră.
- Ce știți despre mișcările de protest din România? Ați auzit despre greva muncitorilor brașoveni din 1987? Despre Golaniadă? Despre protestele pentru Roșia Montana? Identificați momentele cheie ale istoricului de activism din istoria recentă a țării și analizați care sunt cele mai relevante caracteristici.
- Documentați-vă cum a evoluat sau involuat dreptul de a protesta în lume din antichitate până acum. La momentul actual ce fel de societăți au proteste și ce fel de societăți nu permit cetățenilor să protesteze?
- Cum vi s-a părut atitudinea părinților? (ex: Mama care vorbește despre cum s-a simțit să-și vadă fiica la TV și să fie sunată de poliție.) Ați putea discuta la fel de deschis cu părinții voștri despre implicarea voastră într-o acțiune de nesupunere civică pentru o cauză care vi se pare dreaptă și în care credeți cu tărie?

FILMOGRAFIE

Erin Brockovich, 2000, regia Steven Soderberg, SUA, 131 min

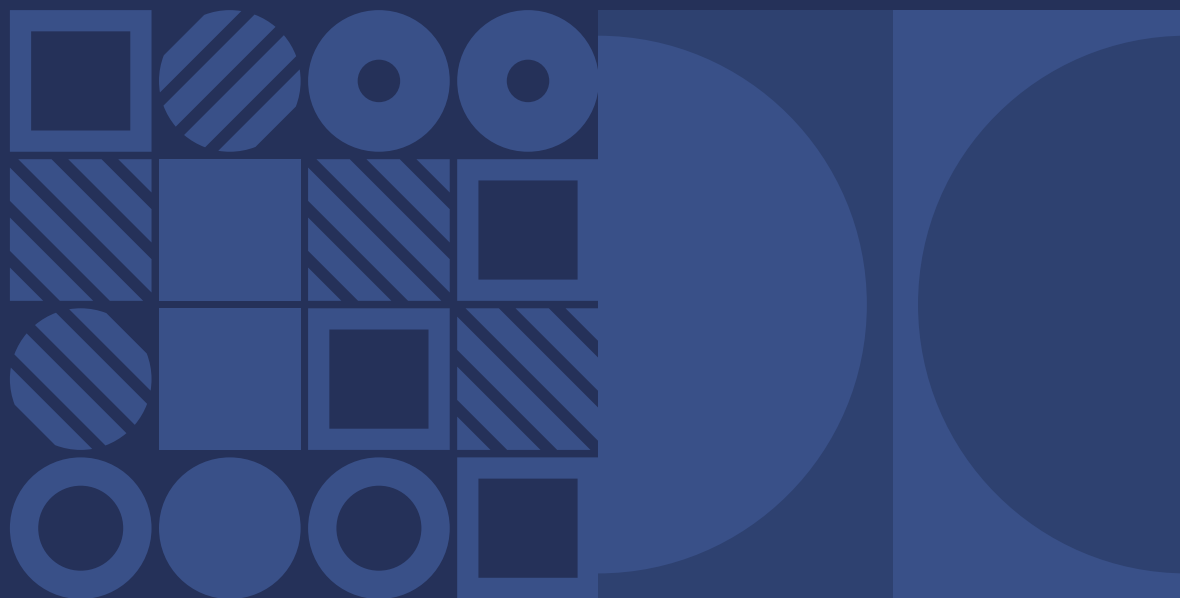
Inspirat dintr-o poveste reală, filmul urmărește o femeie care investighează o companie ce poluează apa unei comunități. Deși nu e un protest clasic în stradă, e o formă de activism puternic. Nedreptățită și neluată în serios, Erin studiază dreptul pentru a-și susține cauza. În film, ea e portretizată de Julia Roberts. În realitate, este acum o renumită avocată pentru protecția consumatorilor și activistă de mediu. (brockovich.com). Filmul este disponibil pe Netflix.

Cernobîl / Chernobyl, 2019, regia Craig Mazin, SUA-UK, 5 episoade

Miniserie dramatizată, bazată pe fapte reale, care spune povestea catastrofei nucleare de la Cernobîl din 1986, în fosta URSS (Ucraina de azi). Deși nu este un „protest” ecologic, Cernobîl este o lecție dură despre ce se poate întâmpla când mediul este neglijat și despre cât de mare este responsabilitatea umană în fața naturii și a tehnologiei periculoase. Nu se ferește să arate eroarea umană, lipsa de transparență și consecințele devastatoare ale unui accident nuclear, evidențiază pericolul dezinformării, al orgoliului politic și al deciziilor luate fără grijă pentru oameni sau mediu, dar arată și eforturile oamenilor de știință și ale muncitorilor care au încercat să limiteze dezastrul. Miniseria este disponibilă pe HBO.

Toxic Town, 2025, regia Jack Thorne, UK, 4 episoade

Miniserie britanică lansată pe Netflix pe 27 februarie 2025. Inspirată din evenimente reale, seria explorează scandalul poluării toxice din Corby, Anglia, în anii '80 și '90, care a dus la nașterea unor copii cu malformații congenitale. Povestea urmărește trei mame curajoase care luptă pentru justiție împotriva autorităților locale responsabile de gestionarea neglijentă a deșeurilor toxice. Seria a primit recenzii pozitive, evidențiindu-se prin performanțele actricești, abordarea sensibilă a unui subiect dificil și perspectiva profundă asupra impactului de lungă durată pe care poluarea mediului o poate avea asupra unei comunități.

0ra de cinema

Program de educație cinematografică
și educație prin film

2025

oradecinema.tiff.ro

PROGRAM CO-FINANȚAT DE:

Groupama

unatc

universitatea națională
de artă teatrală
și cinematografică
„I.L. Caragiale”

PRIMĂRIA ȘI
CONSILIUL LOCAL
CLUJ-NAPOCA

CONSILIUL
JUDEȚEAN
CLUJ

VISIT CLUJ
The Heart of Transylvania

CLUJ-NAPOCA
city of film

